

2011-10-21
Dnr 43-2011:1248

Emmaboda kommun
kommunen@emmaboda.se
Rektorn vid Bjurbäcksskolan 13–16 år
Magnus.assarsson@emmaboda.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Bjurbäcksskolan 13–16 år
i Emmaboda

Tillsyn i Bjurbäcksskolan 13–16 år

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Emmaboda kommun under hösten 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Skolinspektionen besökte Bjurbäcksskolan 13-16 år den 21 september 2011.

Skolinspektionen bedömer att Bjurbäcksskolan vidtar olika åtgärder och erbjuder eleverna stöd i alla ämnen för att möjliggöra en hög måluppfyllelse. Trots detta når allt för många elever inte målen för utbildningen. Skillnaden i måluppfyllelse varierar mellan olika ämnen och i några ämnen är skillnaderna mellan pojkar och flickor stora. Skolan behöver analysera möjliga orsaker till bristerna i måluppfyllelsen generellt och även skillnaderna mellan ämnen och mellan pojkar och flickor för att kunna vidta ytterligare åtgärder i syfte att ge alla elever förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen. Skolinspektionen bedömer i detta sammanhang att arbetet med att säkerställa en likvärdig betygssättning behöver utvecklas. Dessa brister kan delvis ha sin förklaring i att alla lärare inte har utbildning för den undervisning de bedriver. Skriftliga omdömen som utformas i enlighet med författningarnas krav är också en viktig del i en likvärdig betygssättning.

Skolinspektionen bedömer, utifrån verksamhetsbesök och intervjuer, att Bjurbäcksskolan 13–16 år är en trygg skola med studiero för eleverna.

Rektorn visar ett pedagogiskt ledarskap vid utvecklingen av verksamheten som tydligt utgår från styrdokumentens krav.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Bjurbäcksskolan 13–16 år i Emmaboda måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Emmaboda kommun och rektor senast den **30 mars 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte möjlighet till inflytande över utbildningen i enlighet med författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande. (1kap. skollagen, Lgr 11, 2.3)

I detta ingår att:

- Utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten samt att skolan har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.
- Eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålls informerade i frågor som rör dem.

Särskilt stöd

Studiehandledning på modersmålet ges inte i enlighet med författningarnas krav.

Åtgärdsprogrammen uppfyller inte författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd. (3 kap. skollagen och 5 kap. skolförordningen)

I detta ingår att:

- Skolan ger studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.
- Åtgärdsprogrammen anger vilka elevens behov är, hur de ska tillgodoses, vem som har ansvaret och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Bedömning och betygssättning

Eleverna informeras inte om grunderna för betygssättningen och eleverna och elevernas vårdnadshavare informeras inte om skälen till satta betyg.

De skriftliga individuella utvecklingsplanerna uppfyller inte författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning. (3 och 10 kap. skollagen samt Lgr 11, 2.7)

I detta ingår att:

- Samtliga lärare informerar eleverna om grunderna för betygssättningen och på begäran informerar eleverna och deras vårdnadshavare om skälen för ett betyg.

- De skriftliga omdömena avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven med en sammanfattning av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Personalkompetens

Alla lärare har inte utbildning för den undervisning de bedriver.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med personalkompetens. (2 kap. skollagen)

I detta ingår att:

- Huvudmannen och rektor vidtar åtgärder för att försäkra sig om att eleverna får undervisning av lärare med utbildning för den undervisning de bedriver.

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Skolan har inte fungerade rutiner för närvarokontroll.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med uppföljning av elevens närvaro. (7 kap. skollagen)

I detta ingår att:

- Skolan har fungerande rutiner för närvarokontroll och rektorn ser till att vårdnadshavarna kontaktas vid ogiltigt frånvaro.

Anmärkningar

Skolinspektionen har vid tillsynen konstaterat mindre allvarliga brister som måste åtgärdas för att eleverna ska få den utbildning de har rätt till. Huvudmannen och rektor ges därför en anmärkning. En redogörelse av konstaterade brister finns nedan under *Skäl för beslut*.

Till följd av anmärkningarna ska **Ni senast den 30 mars 2012** vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa dessa åtgärder för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Undervisningen i olika ämnesområden samordnas inte så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Trygghet och studiero

Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav.

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Trots ett medvetet och väl fungerande arbete med möjlighet till stöd i alla ämnen redovisar skolan en stor andel elever som inte når målen i alla ämnen. Betygsstatistiken för de elever i årskurs 9 som fick slutbetyg 2010 visar att nästan en fjärdedel av eleverna inte nådde målen i alla ämnen. Det märks ingen skillnad mellan pojkar och flickor i detta avseende. Skillnaderna mellan könen inom vissa ämnen var dock betydande. Det gäller främst moderna språk där samtliga flickor nådde målen medan 13 procent av pojkarna inte gjorde det. Moderna språk är samtidigt det ämne där flest elever nådde betyget Mycket väl godkänt (MVG), 37 procent. Idrott och hälsa, geografi och kemi uppvisade också stora skillnader i måluppfyllelsen mellan pojkar och flickor. I idrott och hälsa och geografi når pojkarna målen i högre grad medan det i kemi var flickorna som uppvisade en högre måluppfyllelse. I ämnena bild, musik och religion nådde samtliga elever målen. Dessa ämnen hade däremot en låg andel elever som nådde betyget MVG, jämfört med övriga ämnen.

Andelen elever som blivit behöriga till något nationellt gymnasieprogram har mellan år 2006 och 2010 varit ungefär 90 procent. Meritvärdet har, med undantag för år 2009, varit strax över 200. För 2010 var meritvärdet 203, vilket är lägre både jämfört med riket i stort och med jämförbara kommuner. Vid tiden för tillsynen beskriver både elever, rektor, lärare och elevhälsans personal att Bjurbäcksskolan 13-16 år är en trygg miljö för eleverna. De gånger mobbning eller trakasserier förekommit har åtgärder snabbt vidtagits för att komma tillrätta med problemen. Vid samtliga intervjuer gavs exempel på hur situationen förbättrats för utsatta elever. I skolans plan mot kränkande behandling finns en tydlig och välkänd rutin för hur man ska agera i olika situationer när elever trakasseras eller upplever sig kränkta

Föreläggande:

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Bedömning:

Eleverna ges inte möjlighet till inflytande över utbildningen i enlighet med författningarnas krav

Motivering:

På skolnivå finns flera forum för elevinflytande såsom klassråd, elevråd, matråd, biblioteksråd och idrottsråd. Men vid samtliga intervjuer framkom att möjligheterna för eleverna att ha inflytande över undervisningen var begränsade och varierade från lärare till lärare. De exempel på inflytande som gavs var exempelvis val av arbetsätt eller tidpunkt för prov. Mer sällan förekom att eleverna deltog vid planeringen av ar-

betsområden eller i frågor om innehållet i undervisningen. Skolan har ingen planering för hur elevernas inflytande ska utvecklas under utbildningens gång. Eleverna ges inte stöd för att kunna utöva inflytande på undervisningen genom att exempelvis få olika förslag på upplägg av och innehåll i undervisningen och redovisningsformer. Även utvärdering efter ett genomfört arbetsområde kan bidra till att eleverna reflekterar över och får ett reellt inflytande inför det fortsatta arbetet.

Författning:

1 kap. 10 §, 4 kap. 9, 14 §§ första stycket skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar/Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Åtgärdsprogrammen uppfyller inte författningarnas krav.

Studiehandledning på modersmålet ges inte i enlighet med författningarnas krav.

Motivering:

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av är av varierande kvalitet. Gemensamt för flera är att de brister i beskrivningen av elevens svårigheter. Beskrivningarna utgår inte från mål och kunskapskrav utan handlar oftare om uppförande frågor eller brister i elevernas ambitioner. Därigenom blir inte heller åtgärderna kopplade till insatser för att eleven ska nå kunskapskraven. I flera fall är också ansvaret för att genomföra åtgärderna otydligt.

Trots att skolan försökt hitta lärare till alla elever med behov av studiehandledning på modersmålet finns vid tillsynen elever som inte har tillgång till detta stöd.

Författning:

3 kap. 9 § skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Bedömning:

Eleverna informeras inte om grunderna för betygssättningen och eleverna och elevernas vårdnadshavare informeras inte om skälen till satta betyg.

De skriftliga individuella utvecklingsplanerna uppfyller inte författningarnas krav.

Motivering:

Vid elevintervjuerna ger eleverna flera exempel på betyg som satts på oklara grunder och som eleverna inte kunnat få någon förklaring till. Eleverna menar också att grunderna för betygssättning varierar mellan lärare. Detta bekräftas också vid rektorsintervjun.

Av dokumentstudier och vid intervju med rektorn och lärare framgår att kvaliteten på de skriftliga omdömena varierar och att de sällan utgår från mål och kunskapskrav. I flera fall beskrivs i stället elevernas personliga egenskaper, förmåga att passa tider eller att göra läxor.

Författning:

3 kap. 15, 17 §§ skollagen

10 kap. 13 § skollagen

Bedömningsområde: Personalkompetens

Bedömning:

Alla lärare har inte utbildning för den undervisning de bedriver.

Motivering:

Av dokumentstudier och intervjuer framgår att ett antal lärare bedriver undervisning som de inte har utbildning för. Vid tillsynen anger rektor att en kartläggning på kommunnivå över lärarnas formella utbildning ska påbörjas vilket kan resultera i omorganisation av personal eller erbjudande om kompetensutveckling.

Författning:

2 kap. 13 § skollagen

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning:

Skolan har inte fungerade rutiner för närvarokontroll.

Motivering:

Vid samtliga intervjuer framkommer att ett antal lärare inte följer skolans rutiner om att rapportera frånvaro i det digitala systemet. Detta medför att vårdnadshavare inte alltid informeras och att ogiltig frånvaro riskerar att inte uppmärksammas så att åtgärder kan sättas in på ett tidigt stadium.

Författning:

7 kap. 17, 22 §§ skollagen

Anmärkning:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Undervisningen i olika ämnesområden samordnas inte så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Motivering:

Vid samtliga intervjuer framkom att undervisningen sällan samordnas i större kunskapsområden eller teman för att ge eleverna överblick och sammanhang i lärandet. Endast några få exempel på ämnesövergripande samverkan mellan ämnen redovisades av ett par lärare. Läroplanen anger att det både är lärarens och rektors ansvar att organisera arbetet för att skapa helhet och sammanhang i tillägnandet av kunskap.

Författning:

Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar

Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer/Lpo 94 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav.

Motivering:

Den bild Skolinspektionen får av miljön på Bjurbäcksskolan 13-16 år, både genom dokument, intervjuer och verksamhetsbesök, visar en trygg och god miljö för eleverna att vistas i. Den brist som Skolinspektionen vill uppmärksamma skolan på är att den plan mot kränkande behandling som skolan har, inte helt uppfyller författningarnas krav. Skolan genomför elevenkäter, generella och riktade mot klasser där det förekommit olika typer av oro eller kränkningar. Dessa enkäter har analyserats och åtgärder har vidtagits. Allt detta tillsammans med hur man årligen följer upp och utvärderar vidtagna åtgärder ska dokumenteras i planen.

Författning:

6 kap. 10 § skollagen

Bakgrund

Beskrivning av Bjurbäcksskolan 13–16 år

På Bjurbäcksskolan 13–16 år studerar ungefär 270 elever. Vid tillsynen leddes skolan av en rektor och en biträdande rektor. En ny rektor ska tillträda den 1 oktober och hur ledningsorganisationen då kommer att se ut är inte beslutat. Skolan har mellan 15–20 elever per klass. Inom skolan finns en fritidsgård som är öppen både under dag och kvällstid. I skolan finns också ett bibliotek med en utbildad skolbibliotekarie. Skollunchen lagas i på plats, i eget kök. Även Bjurbäcksskolan 6–12 år och gymnasieskolans elever äter i Bjurbäcksskolans skolrestaurang.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredarna Sofia Lindstrand och Robert Holmblad.

På Skolinspektionens vägnar

Agneta Sandén
Avdelningschef

Marie-Louise Hultman
Utredare/föredragande

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande i kommunen att nå de nationella målen och bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning kommunen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut.

För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut).

Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning. Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för kommunen. Företrädare för kommunen ges också möjlighet att ta del av och att lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i kommunen, på skolorna och i övriga verksamheter inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).